

بخش هفدهم

این تردید حتی پس از حمله متفقین به ایران ادامه داشت. از روز اول حمله به ایران؛ یعنی سوم شهریور ۱۳۲۰ تا روز پنجم شهریور که حساس‌ترین لحظات برای نیروی نظامی مدافع در تهاجم محسوب می‌شود، هیچ‌گونه دستوری از مرکز به یگان‌های ارتش داده نشد. به نظر می‌رسد رضاشاه که در انتظار ورود آلمانی‌ها از قفقاز به‌سوی ایران بود، اینک با تهاجم متفقین به ایران، توانایی هر گونه ابتکار عمل را از دست‌داده بود. (جمالی، رستمی، ۱۳۸۰: ۴۶۹)

برخی بر این باورند که رضاشاه با مشاهده موفقیت آلمانی‌ها در برابر نیروهای شوروی، تصور حمله متفقین به ایران را نداشت؛ بنابراین، لشکرهای پنج، شش، دوازده و هفده را تا اندازه‌ای تقویت کرد؛ ولی در مورد مرزهای شمالی نه‌تنها تقویتی انجام نشد؛ بلکه با اقداماتی خاص، و طیفه اصلی لشکر پانزده اردبیل و لشکر چهار رضاییه که مراقب از مرزهای شمالی و پایش طرفین درگیر در شوروی بود، تحت تأثیر قرار گرفته و به امور دیگر هدایت شد (یکرنگیان، ۱۳۸۴: ۳۶۷).

در میان سایر دلایلی که منجر به عدم بروز عملکرد مورد انتظار نیروهای نظامی و انتظامی ایران شد؛ دو عامل «بی‌توجهی به پیشنه‌ها و گزارش‌های برخی از فرماندهان و مسئولان در مرزها به ستاد مرکزی در موردحمله احتمالی دشمن» و «ایجاد ناراضیاتی در میان صفوف ارتشیان میهن‌پرست» قابل توجه است (میری، ۱۳۹۳).

ازجمله گزارش‌های یگان‌های صف ارتش به رده‌های بالاتر ستادی در خصوص حمله احتمالی متفقین می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف) فرمانده وقت لشکر سه شمال غرب در گزارش ۱۸ مرداد ۱۳۲۰ به کفالت ستاد ارتش ضمن بیان گزارش مشاهدات مأموران مرزی و نیاز به وسایل نقلیه تندرو، در پایان گزارش خود ذکر کرد: «... در صورت تصویب مستدعی است اجازه مرحمت شود، واحدهای مأمور پوشش در هر دو لشکر به محل‌های لازمه (سوار مهندسی نزدیک مرز و پیاده و توپخانه به خط مقاومت پوشش) اعزام نشوند. موکول به اوامر عالی است» (میری، ۱۳۹۳).

در روز بعد (۲۰ مرداد ۱۳۲۰) سرلشکر عزیزالله ضرغامی ریاست وقت ارکان حرب کل قشون پاسخ داد: «... به فرمان مبارک شساهانه مقرر است، فعلا یک گردان از راه جلفا در حدود مرند (در نقطه مناسبی) گمارده شده تا بعداً در موقع لزوم، راجع به اعزام قوا به سایر نقاط اقدام گردد. مقتضی است قدغن نمایید در مجلس اقدام نموده و نتیجه را گزارش دهند...» (میری، ۱۳۹۳).

این دستور نشان‌دهنده تردید رضاشاه برای ابلاغ دستور جابجایی یگان‌های نظامی در برابر متفقین است. پیش ازاین نیز دلایل احتمالی تردید رضاشاه ذکر شد.

احتمال دیگر بر این است که شاید تصور رضاشاه بر این بود که با تعامل و دیپلماسی می‌تواند مانع از بروز جنگ شود. در نهایت زمانی که تصمیم به نبرد گرفته شد، فرصت تصمیم‌گیری صحیح و ابتکار عمل از دست رفت. تلگراف رضاشاه به رئیس‌جمهور وقت آمریکا رامی‌توان اقدامی در این راستا ارزیابی کرد. در سوم شهریور ۱۳۲۰، رضاشاه طی تلگرافی از رئیس‌جمهور وقت آمریکا فرانکلین روزولت، درخواست کرد که برای تقویت اصول بین‌المللی و عدالت عمومی و حفظ آزادی ملل با اقدامات مؤثر نوع‌پرورانه در رفع تجاوز روس و انگلیس به یک کشور بی‌طرف و صلح‌جو اقدام لازم مبذول کند. (عاقلی، ۱۳۸۷: ۳۲۸)

شاید رضاشاه از این نکته غافل بود که اقتدار نظامی و آمادگی رزمی، پشتوانه موفقیت در اقدامات دیپلماتیک و سیاسی است.

در همان ایام، کمبود تجهیزات موردنیاز از جمله مشکلات فرایند دفاع در برابر متفقین به شمار می‌رفت. فرمانده لشکر شمال‌غرب در گزارش به کفالت ستاد ارتش بیان نمود: «... قوای دشمن مو توریزه، مکانیزه و قوی است که در مقابل این لشکر حتی یک اسلحه ضد زره و عرابه ندارد...» (میری، ۱۳۹۳: ۲۷۲)

نکته قابل توجه، رشادت کارکنان رده پایین نظامی در برابر دشمن بود. برابر گزارش سرگرد و فاریاست رکن سوم لشکر ۳، «به‌طور کلی روحیه سربازان و طاق و تحمل آنان در مقابل شادید خستگی‌ها قابل تمجید بود.» (میری، ۱۳۹۳: ۳۴۷)

ادامه دارد...

گروه دانش دریا-سهیل مرتضوی – گرمای اقیانوسی به افزایش غیر معمول دمای سطح آب اقیانوس‌ها گفته می‌شود که تأثیرات گسترده‌ای بر اکوسیستم‌های دریایی، آب‌وهوا و صنایع دریایی دارد؛ این پدیده می‌تواند به مرگ و کاهش جمعیت گونه‌های دریایی مانند مرجان‌ها و ماهی‌ها منجر شود و الگوهای مهاجرتی آن‌ها را تغییر دهد.

به گزارش روزنامه دریایی اقتصاد سرآمد، یکی از پیامدهای افزایش دمای اقیانوس‌ها، از بین رفتن اکوسیستم‌های دریایی و افزایش سطح دریا و تشدید طوفان‌های مخرب است. دانشمندان می‌گویند: با ادامه گرم شدن اقیانوس‌ها، این تأثیرات فاجعه‌بارتر می‌شوند. در اثر افزایش گرمای اقیانوس‌هاست که طی سال‌های گذشته اخباری منتشر شده مبنی بر اینکه صخره‌های مرجانی که جوامع ماهی آن‌ها، منبع غذای میلیون‌ها نفر است، به‌شدت زیر فشار قرار گرفته‌اند و بخش قابل توجهی از این مرجان‌ها از بین رفته‌اند. اقیانوس‌ها در حال گرم شدن هستند. داده‌های جمع‌آوری‌شده از دهه ۱۹۴۰ نشان می‌دهند محتوای گرمای اقیانوس‌ها در حال افزایش بوده است. آب‌های نزدیک سطح در دوده گذشته به‌طور درخور توجهی گرم‌تر شده‌اند. منظور از گرم شدن سطحی اقیانوس، گرم شدن آب تا عمق ۷۰۰متری است. گرم شدن عمق اقیانوس به اعماق ۷۰۰ تا ۲هزار متری اقیانوس اشاره می‌کند. اثرهای ناشی از گرم شدن آب ممکن است پیامدهای گسترده‌ای روی زندگی دریایی داشته باشد. با گرم شدن اقیانوس، ماهی‌ها به مناطق جدیدتر می‌روند و این امر حتی موجب بروز نزاع در بین کشورها خواهد شد. این موضوع چیزی فراتر از ماهی‌هاست و به بروز جنگ‌های تجاری و اختلافات سیاسی منجر می‌شود.

موج گرمای اقیانوسی یک پدیده زیست‌محیطی پیچیده و مهم است که تأثیرات گسترده‌ای بر اکوسیستم‌های دریایی و زندگی بشری دارد، در سال‌های اخیر شاهد افزایش وقوع این پدیده‌بوده‌ایم که نگران‌کننده است. موج گرمای اقیانوسی به افزایش غیر معمول دمای سطح آب اقیانوس‌ها و دریاها در یک منطقه خاص اطلاق می‌شود که به مدت زمان طولانی‌تری نسبت به متوسط دما ادامه دارد. این پدیده ممکن است به دلیل تغییرات طبیعی اقلیمی یا تأثیرات انسانی مانند گرمایش جهانی و انتشار گازهای گلخانه‌ای رخ دهد.

موج گرمای اقیانوسی تأثیرات گسترده‌ای بر اکوسیستم‌های دریایی دارد، یکی از مهم‌ترین تأثیرات آن مرگ و کاهش جمعیت گونه‌های دریایی است. بسیاری از موجودات دریایی مانند مرجان‌ها، ماهی‌ها و پلانکتون‌ها به دماهای خاصی عادت کرده‌اند و افزایش دمای آب می‌تواند به مرگ آنها منجر شود. مرجان‌ها، به‌ویژه در برابر تغییرات دمایی حساس هستند و موج گرما می‌تواند باعث سفید شدن (بلیچینگ) و مرگ آن‌ها شود.

تأثیر موج گرمای اقیانوسی بر صنایع دریایی

موج گرمای اقیانوسی تأثیرات مهمی بر صنایع دریایی نیز دارد؛ صید ماهی‌ها ممکن است به دلیل مرگ و کاهش جمعیت گونه‌های مورد صید کاهش یابد. این موضوع

اهمیت و تأثیرات گسترده موج گرمای اقیانوسی، باید تلاش‌های جدی و هماهنگ برای کاهش تأثیرات آن و حفاظت از محیط‌زیست انجام شود.

موج گرمای اقیانوسی و تلف شدن هزاران ماهی

مقامات ایالتی استرالیا اعلام کردند، تعداد زیادی ماهی در سواحل ایالت استرالیای غربی در این کشور به دلیل موج گرمای مداوم دریایی تلف شده‌اند و تخمین زده می‌شود که ۳۰هزار قطعه ماهی در اوایل ژانویه تلف شدند. مقامات همچنان در تلاش برای یافتن علت تلف شدن ماهی‌ها هستند، اما معتقدند که موج گرمای دریایی منجر به این وضعیت شده و به گفته مقامات، دمای آب‌های نزدیک ساحل در حال حاضر حدود ۳۱درجه سانتی‌گراد است که ۲ تا ۳درجه سانتی‌گراد بالاتر از حد طبیعی برای این زمان از سال است و گرم شدن آب دریاها تهدیدی برای دیگر جانداران دریایی محسوب می‌شود. با گرم شدن اقیانوس‌ها، سطح آب دریا نیز افزایش پیدا می‌کند؛ زیرا آب گرم در مقایسه با آب سرد فضای بیشتری را اشغال می‌کند. در حقیقت، عمده افزایش سطح دریایی که تاکنون مشاهده شده، ناشی از تأثیر گرم شدن آب بوده و نه به دلیل ذوب شدن یخ. محققان می‌گویند با نبود اقدام جهانی برای کاهش انتشارات کربنی، تا سال ۲۱۰۰ همدین گرم شدن به تنهایی موجب افزایش سطح دریا تا حدود ۳۰سانتی‌متر خواهد شد و ذوب شدن یخ‌ها نیز به تسریع این روند منجر خواهد شد. این امر ممکن است آسیب‌های ناشی از سیلاب‌های شدید ساحلی و طوفان‌ها را بدتر کند.

عوامل زمینه‌ساز موج گرمای اقیانوسی

یکی از اصلی‌ترین عوامل زمینه‌ساز موج گرمای اقیانوسی، تغییرات اقلیمی جهانی و گرمایش زمین است. انتشار گازهای گلخانه‌ای مانند دی‌اکسیدکربن و متان به افزایش دمای جهانی و در نتیجه افزایش دمای آب‌های اقیانوسی منجر می‌شود. فعالیت‌های انسانی مانند سوزاندن سوخت‌های فسیلی، جنگل‌زدایی و افزایش استفاده از مواد شیمیایی صنعتی نیز به تغییرات اقلیمی و موج گرمای اقیانوسی دامن می‌زنند. موج گرمای اقیانوسی تأثیرات قابل توجهی بر اقتصاد و جامعه دارد و کاهش منابع ماهیگیری می‌تواند به مشکلات اقتصادی برای جوامع وابسته به این صنعت منجر شده و تغییرات در الگوهای مهاجرتی ماهی‌ها و دیگر موجودات دریایی نیز می‌تواند به تغییرات در صنایع دریایی و کاهش درآمد آن‌ها منجر شود.

راهکارهای مقابله با موج گرمای اقیانوسی

برای مقابله با موج گرمای اقیانوسی، باید اقدامات جهانی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و محافظت از اکوسیستم‌های دریایی انجام شود. استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی و افزایش جنگل‌کاری می‌تواند به کاهش تغییرات اقلیمی و در نتیجه کاهش موج گرمای اقیانوسی کمک کند. همچنین ایجاد مناطق حفاظت‌شده دریایی و کاهش فعالیت‌های صنعتی در مناطق ساحلی می‌تواند به حفظ تنوع زیستی دریایی و کاهش تأثیرات موج گرما کمک کند. موج گرمای اقیانوسی یک پدیده پیچیده و مهم است که تأثیرات گسترده‌ای بر اکوسیستم‌های دریایی، صنایع دریایی، آب‌وهوا و جوامع ساحلی دارد. افزایش دمای سطح آب اقیانوس‌ها به دلیل تغییرات اقلیمی و فعالیت‌های انسانی می‌تواند به مرگ گونه‌های دریایی، کاهش منابع ماهیگیری، تغییرات در الگوهای آب‌وهوایی و افزایش خطر سیلاب‌ها و خشکسالی‌ها منجر شود. برای مقابله با این پدیده، نیاز به اقدامات جهانی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و محافظت از اکوسیستم‌های دریایی داریم و با توجه به

«روزنامه دریایی سرآمد» گزارش می‌دهد

تهدید اکوسیستم دریا با گرمایش اقیانوس‌ها

تخمین زده می‌شود که اقیانوس ۲۵درصد از کل انتشارات CO۲ که انسان در آن دخیل است را به خود جذب می‌کند.

لایه‌ای شدن دمای اقیانوس

لایه‌ای شدن دمای اقیانوس با گرم شدن سطح اقیانوس در اثر افزایش دمای هوا، افزایش پیدا می‌کند. کاهش اختلاط لایه‌های اقیانوس باعث تثبیت آب گرم در نزدیکی سطح می‌شود و این در حالی است که گردش آب سرد در عمق را کاهش می‌دهد. کاهش اختلاط در جهت بالا و پایین باعث کاهش توانایی اقیانوس در جذب حرارت شده و موجب می‌شود که بخش اعظم گرمایش در آینده به سمت اتمسفر و زمین هدایت شود. انتظار می‌رود مقدار انرژی موجود برای طوفان‌های گرمسیری و سایر طوفان‌ها افزایش یابد. این در حالی است که مواد مغذی برای ماهی‌ها و لایه‌های بالایی اقیانوس رو به کاهش هستند، ظرفیت اقیانوس برای ذخیره‌سازی کربن نیز رو به کاهش است. در همین حال، اختلاف شوری در حال افزایش است؛ مناطق شور، شورت‌تر می‌شوند و نمک در مناطق تازه‌تر کاهش پیدا می‌کند.

تسریع گرمایش در اقیانوس‌ها

محققان تأکید کردند که اگر کاهش قابل توجهی در انتشار گازهای گلخانه‌ای ایجاد نشود، تسریع گرمایش اقیانوس‌ها تا سال ۲۰۳۰ متوقف خواهد شد با این حال، اگر اقدامی انجام ندهیم، پیش‌بینی‌ها بسیار وحشتناک هستند. نرخ گرمایش در طول قرن بیست‌ویکم سربه‌فلک می‌کشد و پیش‌بینی می‌شود تا دهه ۲۰۹۰، نرخ گرم شدن

اقیانوس‌ها چهاربرابر بیشتر از سطح فعلی باشد. تمام مناطق اقیانوسی تا سال ۲۱۰۰ گرمایش را نشان خواهند داد، اگرچه اقیانوس‌های جنوبی و اطلس بیشترین گرم شدن را خواهند داشت و منجر به ذوب مداوم صفحات یخ و یخچال‌های طبیعی و در نتیجه افزایش سطح دریاها در سراسر جهان خواهد شد. این موضوع می‌تواند باعث فرسایش سواحل، جابه‌جایی مردم، جاری شدن سیل و آسیب به زیرساخت‌های ساحلی شود. گرم شدن اقیانوس همچنین بر چرخه کربن، اکسیژن و مواد مغذی در اقیانوس و بر زنجیره‌های غذایی که از موجودات زنده اقیانوس پشتیبانی می‌کنند، تأثیر می‌گذارد. علاوه‌بر این، گرم شدن اقیانوس‌ها طوفان‌های استوایی را تشدید می‌کند و مسیر طوفان‌ها را تغییر می‌دهد و منجر به امواج گرمای دریایی می‌شود. همچنین می‌تواند منجر به مرگ و میر انبوه ارگانسیم‌های اعماق دریا، کاهش جمعیت ماهی‌ها و پرندگان دریایی و کمبود غذا برای انسان شود.

بدون شرح

قاب دوربین

عکس: اصغر بشارتی